

جایگشت یک تابع به شرح زیر است

$$f: \{1, 2, \dots, n\} \rightarrow \{1, 2, \dots, n\}$$

که هم یک به یک باشد هم پوشا و به دو شیوه دیگر میتوان نشان داد اگر $n = 5$:

$$f: \begin{pmatrix} 1 & 2 & 3 & 4 & 5 \\ 4 & 3 & 1 & 2 & 5 \end{pmatrix}$$

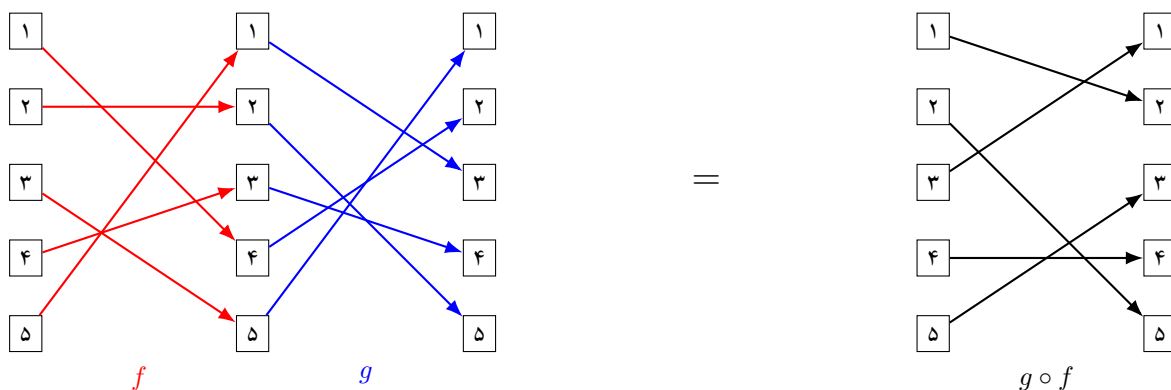
$$f(1) = 4 \quad f(2) = 3 \quad f(3) = 1 \quad f(4) = 2 \quad f(5) = 5$$

شیوه دوم در ماتریس ها

$$a_{14} \quad a_{23} \quad a_{31} \quad a_{42} \quad a_{55}$$

دو تابع را میتوان ترکیب کرد بنابراین از این منظر میتوان دو جایگشت را ترکیب [ضرب] کرد و یا برعکس $f \circ g$ که اول g خوانده میشود و بعد f

$$\begin{matrix} f \\ \begin{bmatrix} 1 & 2 & 3 & 4 & 5 \\ 4 & 2 & 5 & 3 & 1 \end{bmatrix} \end{matrix} \quad \begin{matrix} g \\ \begin{bmatrix} 1 & 2 & 3 & 4 & 5 \\ 3 & 5 & 4 & 2 & 1 \end{bmatrix} \end{matrix} = \begin{bmatrix} 1 & 2 & 3 & 4 & 5 \\ 2 & 5 & 1 & 4 & 3 \end{bmatrix}$$

$$\begin{pmatrix} 1 & 2 & 3 & 4 & \dots & n \\ 1 & 2 & 3 & 4 & \dots & n \end{pmatrix} = I$$

عنصر همانی

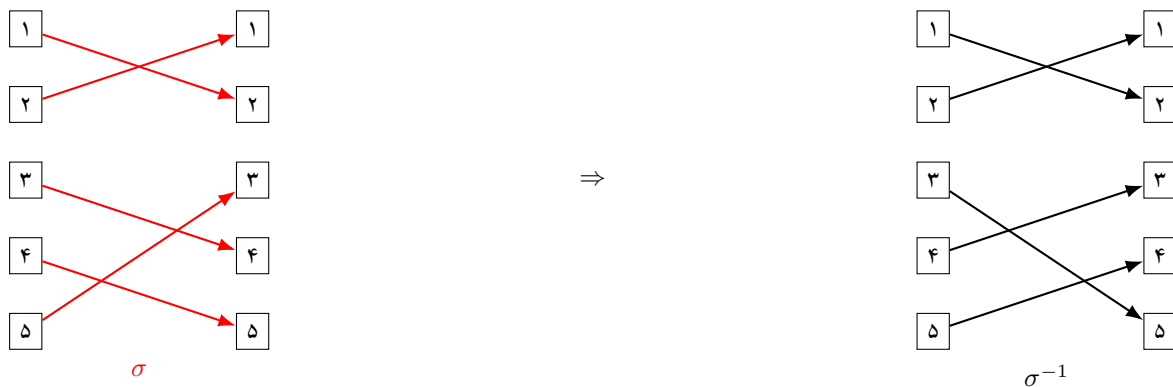
یعنی هیچ تغییری در این جایگشت رخ نداده است

دور دوتایی (در برخی کتب ترانهش نامیده میشود)

$$(\alpha, \beta) = \begin{pmatrix} 1 & 2 & 3 & \dots & \alpha & \dots & \beta & \dots & n-1 & n \\ 1 & 2 & 3 & \dots & \beta & \dots & \alpha & \dots & n-1 & n \end{pmatrix}$$

یعنی همه مقادیر ثابت است و فقط α و β جا به جا شده اند.

σ^{-1} را وارون جایگشت σ می نامند. هر گاه:

$$\sigma \sigma^{-1} = \sigma^{-1} \sigma = I \quad \text{معکوس یک دور دوتایی خودش است}$$

معکوس ترکیب برابر است با ترکیب معکوس ها، یعنی:

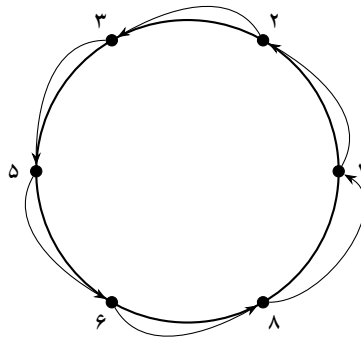
$$(\sigma_1, \sigma_2, \dots, \sigma_k)^{-1} = \sigma_k^{-1} \sigma_{k-1}^{-1} \dots \sigma_2^{-1} \sigma_1^{-1}$$

مفهوم دور در جایگشت ها

فرض کنید جایگشت زیر موجود باشد

$$\begin{pmatrix} 1 & 2 & 3 & 4 & 5 & 6 & 7 & 8 \\ 2 & 3 & 5 & 4 & 6 & 8 & 7 & 1 \end{pmatrix}$$

مشاهده میشود که ۷ و ۴ ثابت مانده اند اما ۱، ۲، ۳، ۵، ۶، ۸ به شکل زیر روی دایره توزیع شده اند.

یا در جایگشت $\begin{pmatrix} 1 & 2 & 3 \\ 2 & 1 & 3 \end{pmatrix}$ یک دور ۱ داریم که قبلا گفتیم دور ها را به صورت مختصر در مثال اول با $(1, 2, 3, 5, 6, 8)$ و در مثال دوم با

$(1, 2)$ نمایش میدهند یعنی $(a_1, \dots, a_k)$ نمایش میدهند یعنی:

$$\sigma(a_1) = a_2, \sigma(a_2) = a_3, \dots, \sigma(a_{n-1}) = a_n, \sigma(a_k) = a_1$$

قضیه اول

هر جایگشت ترکیبی از دورها است :

$$\begin{array}{l} \sigma(1), \sigma(\sigma(1)), \sigma(\sigma(\sigma(1))), \dots \\ \dots, \sigma(\dots \sigma(1)) \dots), \dots \end{array} \quad \text{اثبات}$$

در نظر میگیریم . بدیهی است که این ترکیب ها نمیتواند تا بی نهایت متمایز باشد و اولین عنصر تکرار شونده یعنی

$$\underbrace{\sigma(\sigma \dots \sigma(1))}_{\text{مرتبۀ } \Gamma_1} = 1$$

را در نظر میگیریم . بدیهی است که

$$(1, \sigma(1), \dots, \underbrace{\sigma(\sigma(\dots \sigma(1) \dots))}_{\text{مرتبۀ } \Gamma})$$

یک دور است .

حال اولین عنصر که در دور بالا نباشد مثلاً i را انتخاب میکنیم و مانند شیوه بالا عمل میکنیم . پس

$$\begin{array}{l} \underbrace{\sigma(\dots \sigma(i) \dots)}_{\text{مرتبۀ } \Gamma_i} = 1 \\ (i, \sigma(i), \dots, \underbrace{\sigma(\sigma(\dots \sigma(i) \dots))}_{r_i-1}) \end{array}$$

یک دور است . حال اولین عنصری که در ۲ دور بالا نباشد را انتخاب میکنیم . این انتخاب ها منتهای است . پس :

$$\sigma = (1, \dots, \sigma(\sigma \dots \sigma(1)) \dots)(i, \sigma(i), \dots, \sigma(\dots, \sigma(i) \dots))(\dots) \dots (\dots)$$

ترکیب منتهای از دور ها شد .

قضیه دوم

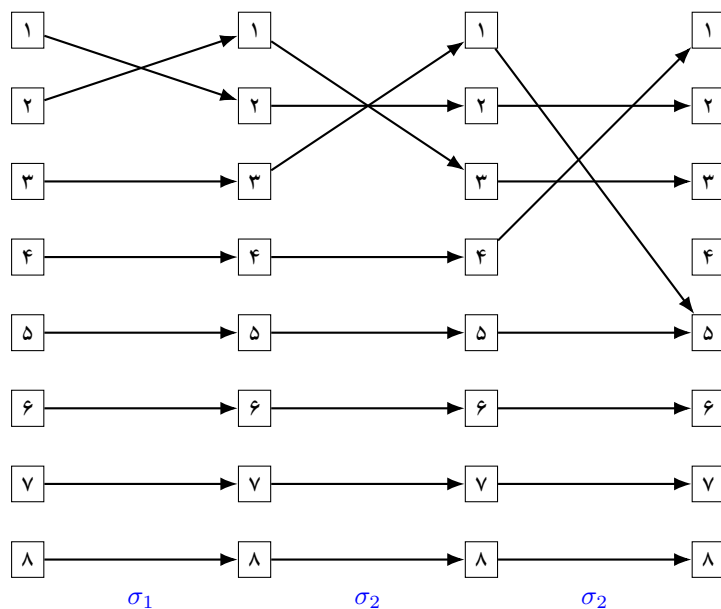
هر دور حاصل ترکیب متناهی دور ۲ تایی است .

$$\begin{pmatrix} 1 & 2 & 3 & 4 & 5 & 6 & 7 \\ 2 & 3 & 4 & 1 & 5 & 6 & 7 \end{pmatrix}$$

مثال

در این جایگشت یک دور $(1, 2, 3, 4)$ موجود است . پس

$$\begin{matrix} & \sigma_1 & & \sigma_2 & & \sigma_3 \\ \begin{pmatrix} 1 & 2 & 3 & 4 & 5 & 6 & 7 \\ 2 & 1 & 3 & 4 & 5 & 6 & 7 \end{pmatrix} & \begin{pmatrix} 1 & 2 & 3 & 4 & 5 & 6 & 7 \\ 3 & 2 & 1 & 4 & 5 & 6 & 7 \end{pmatrix} & \begin{pmatrix} 1 & 2 & 3 & 4 & 5 & 6 & 7 \\ 4 & 2 & 3 & 1 & 5 & 6 & 7 \end{pmatrix} \end{matrix}$$

$$\sigma_3(\sigma_2(\sigma_1(1))) = 2 = \sigma(1)$$

$$\sigma_3(\sigma_2(\sigma_1(5))) = \sigma(5) = 5$$

$$\sigma_3(\sigma_2(\sigma_1(2))) = 3 = \sigma(2)$$

$$\sigma_3(\sigma_2(\sigma_1(6))) = \sigma(6) = 6$$

$$\sigma_3(\sigma_2(\sigma_1(3))) = 4 = \sigma(3)$$

$$\sigma_3(\sigma_2(\sigma_1(7))) = \sigma(7) = 7$$

$$\sigma_3(\sigma_2(\sigma_1(4))) = 5 = \sigma(4)$$

حال از دو قضیه فوق نتیجه میگیریم که هر جایگشت حاصل ضرب (ترکیب) دورهای دوتایی است . یعنی هر جایگشت را میتوان با تعویض دوتا دوتا بدست آورد.

قضیه سوم

یک جایگشت نمیتواند هم تعداد زوج از دورهای ۲ تایی باشد و هم تعداد فرد از دورهایی ۲ تایی

اثبات : جایگشت همانی همواره به تعداد زوج دور دوتایی تجزیه میشود . فرض کنید که :

$$I = \begin{pmatrix} 1 & 2 & 3 & \cdots & n \\ 1 & 2 & 3 & \cdots & n \end{pmatrix} = t_1 t_2 t_3 \cdots t_k$$

تجزیه شود k همواره زوج خواهد بود .

$$(1, 2)(2, 1) = I = (1, 3)(3, 1)(4, 5)(5, 4)$$

مثال

زیرا فرض کنید که در تجزیه $t_1 \cdots t_k$ ، m عددی باشد که در یکی از t_i ها و آن هم اولین بار دیده شده است . پس بدیهی است که i نمیتواند k باشد . پس $t_i t_{i+1}$ به شکل زیر است:

$$t_i \quad t_{i+1}$$

$$(m, x)(m, x) \rightarrow \text{????????}$$

$$(m, x)(x, y) \rightarrow (x, y)(m, x)$$

$$(m, x)(y, z) \rightarrow (y, z)(m, x)$$

$$(m, x)(x, y) \rightarrow (x, y)(m, y)$$

پس در هر حالت یا دو تا از دورهای دوتایی حذف میشود یا m یک مرحله به سمت راست حرکت میکند . این کار آنقدر تکراری میشود که m حذف میشود. [یعنی یک دور دوتایی مانده به آخر میرسد هیچگاه به آخرین دور نمیرسد]

این عمل را برای سایر اعداد * تکرار میکنیم تا همه حذف شوند . بدیهی است که در هر سه مرحله تعداد زوج حذف کردیم پس هنگامی که هیچ دوری نداشته باشیم یعنی k زوج بوده است [معکوس هر دور ۲ تایی خودش است]

حال فرض کنید که σ یک جایگشت به دو شیوه تجزیه شده است .

$$\sigma = q_1 \cdots q_r$$

$$, \sigma = t_1 \cdots t_3$$

$$\sigma \sigma^{-1} = I \text{ پس } \sigma^{-1} = t_5 \cdots t_1 \text{ یعنی } \sigma^{-1} = t_7^{-1} \cdots t_1^{-1}$$

$$q_1 \cdots q_r \quad t_7 \cdots t_1 = \text{همانی}$$

پس چون همانی همواره به تعداد زوج دور ۲ تایی تجزیه میشود پس

$$r + s = \text{زوج} \Rightarrow r = \text{زوج}, s = \text{زوج}$$

$$r = \text{فرد}, s = \text{فرد}$$

و اثبات تمام میشود

جایگشتی که به تعداد زوج دور ۲ تایی تجزیه شود جایگشت زوج و جایگشتی که به تعداد فرد دور دوتایی تجزیه شود جایگشت فرد نامیده میشود.

قضیه چهارم

تعداد جایگشت های زوج با تعداد جایگشت های فرد برابر است .

زوج ها را A_n و فرد ها را B می نامیم.

$$f : A \rightarrow B \quad f(\sigma) = (1, 2)\sigma$$

این یک تابع یک به یک است زیرا اگر :

$$f(\sigma_1) = f(\sigma_2)$$

$$(1, 2)\sigma_1 = (1, 2)\sigma_2$$

$$\underbrace{(2, 1)(1, 2)}_{\text{همانی}} \sigma_1 = \underbrace{(2, 1)(1, 2)}_{\text{همانی}} \sigma_2 \quad \text{آنگاه}$$

$$\sigma_1 = \sigma_2 \quad \text{پس}$$

این تابع پوشا است زیرا اگر $\sigma \in B$ آنگاه $(2, 1)\sigma$ به A متعلق است و $f((2, 1)\sigma) = (1, 2)(2, 1)\sigma = \sigma$

یعنی برای هر عضو B یک عضو در A یافت شد که به B نگاشت شود. بنابر این بین B ، A یک هم ارزی برقرار است . پس تعداد A با تعداد B برابر است.

حال یک ماتریس $n \times n$ ، $n!$ جایگشت را به شکل زیر مینویسیم.

تجزیه به دورها زوج

$$\begin{pmatrix} 1 & 2 & 3 \\ 1 & 2 & 3 \end{pmatrix} = \frac{(1, 2)(2, 1)}{\text{زوج}}$$

$$\begin{pmatrix} 1 & 2 & 3 \\ 2 & 3 & 1 \end{pmatrix} = \frac{(1, 2)(1, 3)}{\text{زوج}}$$

$$\begin{pmatrix} 1 & 2 & 3 \\ 3 & 1 & 2 \end{pmatrix} = \frac{(1, 3)(1, 2)}{\text{زوج}}$$

فرد

$$\begin{pmatrix} 1 & 2 & 3 \\ 1 & 3 & 2 \end{pmatrix} = \frac{(3, 2)}{\text{فرد}}$$

$$\begin{pmatrix} 1 & 2 & 3 \\ 3 & 2 & 1 \end{pmatrix} = \frac{(1, 3)}{\text{فرد}}$$

$$\begin{pmatrix} 1 & 2 & 3 \\ 2 & 1 & 3 \end{pmatrix} = \frac{(1, 2)}{\text{فرد}}$$

$$\begin{vmatrix} a_{11} & a_{12} & a_{13} \\ a_{12} & a_{23} & a_{31} \\ a_{13} & a_{21} & a_{32} \\ a_{11} & a_{23} & a_{32} \\ a_{13} & a_{22} & a_{31} \\ a_{12} & a_{21} & a_{33} \end{vmatrix} \quad \det(A)$$

در واقع منفی یک به توان تعداد تغییرات ۲ تایی را ؟ جایگشت گویند.

(اگر جایگشت زوج علامت +) - (اگر جایگشت فرد علامت -)

$$\det \begin{bmatrix} a_{11} & a_{12} & a_{13} \\ a_{21} & a_{22} & a_{23} \\ a_{31} & a_{32} & a_{33} \end{bmatrix}$$

دترمینان:

تابع f با شرایط زیر روی ماتریس های $n \times n$ را دترمینان گویند .

$$\begin{aligned} f : A = \begin{bmatrix} a_1 \\ \vdots \\ a_n \end{bmatrix} &\rightarrow \mathbb{R} & f(a_1 \cdots \alpha a_i + a_i', \cdots a_n) \\ \forall i = 1 \cdots n & & = \alpha f(a_1 \cdots a_i, \cdots a_n) \\ \forall \leftarrow \mathbb{R} & & + f(a_1 \cdots a_i', \cdots a_n) \end{aligned}$$

یعنی نسبت به تک تک سطرها خطی باشد . یعنی n خطی باشد.

شرط دوم : اگر در سطر ماتریس جابجا شودد آنگاه حاصل قرینه شود یعنی

$$f(a_1 \cdots a_i \cdots , a_j \cdots a_n) = -f(a_1 \cdots , a_n \cdots a_i, \cdots a_n)$$

بدیهی است که اگر $a_i = a_j$ آنگاه دترمینان برابر صفر باشد.

$$D(I) = 1 \text{ شرط سوم}$$

قضیه : اگر f روی ماتریس های $n - 1 \times n - 1$ شرایط دترمینان بودن را داشته باشد آنگاه :

$$E_j(A) = \sum_{i=1}^n (-1)^{i+j} A_{ij} D_{ij}(A)$$

شرایط دترمینان بودن را نظیر به نظیر دارد . منظور از $D_{ij}(A)$ یعنی $f(A^{-ij})$ که A^{-ij} حاصل از حذف سطر i ام و ستون j ام است . بدیهی است :

$$\begin{aligned} A_{3 \times 3} \Rightarrow E_1(A) &= \sum_{i=1}^3 (-1)^{i+1} A_{i1} D_{i1}(A) \\ &= A_{11} D_{11}(A) - A_{21} D_{21}(A) + A_{31} D_{31}(A) \\ &= A_{11} \begin{vmatrix} A_{22} & A_{23} \\ A_{32} & A_{33} \end{vmatrix} - A_{21} \begin{vmatrix} A_{12} & A_{13} \\ A_{32} & A_{33} \end{vmatrix} + A_{31} \begin{vmatrix} A_{12} & A_{13} \\ A_{22} & A_{23} \end{vmatrix} \\ &= A_{11} ((-1)^{2+2} A_{22} A_{33}) \\ &+ A_{21} (\quad \quad \quad) \\ &+ A_{31} (\quad \quad \quad) \end{aligned}$$

$$\alpha_i = \sum_{j=1}^n \alpha_{ij} e_j$$

$$\begin{aligned} D(\alpha_1, \alpha_2, \dots, \alpha_n) &= D\left(\sum_{j=1}^n \alpha_{ij} e_{j_1}, \alpha_1, \dots, \alpha_n\right) \\ &= \sum \alpha_{ij} D(e_{j_1}, \alpha_1, \dots, \alpha_n) \\ &= \sum_{j_n=1}^n \sum_{j_{n-1}=1}^n \cdots \sum_{j_1=1}^n a_{1j_1} a_{2j_2} \cdots a_{nj_n} D(e_{j_1}, \dots, e_{j_n}). \end{aligned}$$

اگر دو یا بیشتر e_{j_k} ها یکسان باشند آنگاه $D(e_{j_1}, \dots, e_{j_n}) = 0$. پس تنها $D(e_{j_1}, \dots, e_{j_n})$ فرد باشد آنگاه

$$D(e_{j_1}, \dots, ?) = -1$$

$$D(e_{j_1}, \dots, e_{j_n}) = +1 \quad \text{و اگر زوج باشد}$$

مثال

$$\begin{bmatrix} 1 & 0 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 1 & 0 \\ 0 & 1 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 1 \end{bmatrix} \Rightarrow D(e_1, e_3, e_2, e_4) = -1$$

$$1 \rightarrow 1 \quad 2 \rightarrow 3 \quad 3 \rightarrow 2 \quad 4 \rightarrow 4$$

$$\sigma(1) = 1 \quad \sigma(2) = 3 \quad \sigma(3) = 2 \quad \sigma(4) = 4$$

$$\begin{pmatrix} 1 & 2 & 3 & 4 \\ 1 & 3 & 2 & 4 \end{pmatrix} = (2, 3)$$

جایگشت فرد یک جابجایی

$$\begin{bmatrix} 0 & 0 & 0 & 1 \\ 0 & 0 & 1 & 0 \\ 0 & 1 & 0 & 0 \\ 1 & 0 & 0 & 0 \end{bmatrix} \Rightarrow D(e_4, e_3, e_2, e_1) = -1$$

$$1 \rightarrow 4 \quad 2 \rightarrow 3 \quad 3 \rightarrow 2 \quad 4 \rightarrow 1$$

$$\sigma(1) = 4 \quad \sigma(2) = 3 \quad \sigma(3) = 2 \quad \sigma(4) = 1$$

$$\begin{pmatrix} 1 & 2 & 3 & 4 \\ 4 & 3 & 2 & 1 \end{pmatrix} = (1, 4)(2, 3)$$

تجزیه . بنابراین جایگشت زوج در جابجایی

$$D(e_{j_1}, \dots, e_{j_n}) = \text{sign}(\sigma)$$

$$D(A) = \sum_{j_1, \dots, j_n} \text{sign}(\sigma) A_{1\sigma(1)} A_{2\sigma(2)} \cdots A_{n\sigma(n)}$$

معکوس به روش دترمینان

فرض کنیم که A یک ماتریس مربعی باشد آنگاه

$$adj(A) = \begin{bmatrix} c_{11} & c_{12} & \cdots & c_{1m} \\ \vdots & \vdots & \vdots & \vdots \\ c_{m1} & c_{m2} & \cdots & c_{mm} \end{bmatrix}^t$$

که c_{ij} عبارت است از $(-1)^{i+j} \det(A^{-ij})$. منظور از A^{-ij} ماتریسی است که حاصل حذف سطر i ام و ستون j ام است.

اگر ؟ قضیه فرض کنیم که A یک ماتریس مربعی باشد آنگاه $A \cdot adj(A) = \det(A)I$

اثبات را در قالب یک ماتریس 3×3 بیان میکنیم.

$$\begin{bmatrix} a_{11} & a_{12} & a_{13} \\ a_{21} & a_{22} & a_{23} \\ a_{31} & a_{32} & a_{33} \end{bmatrix} \begin{bmatrix} - \begin{vmatrix} A_{22} & A_{23} \\ A_{32} & A_{33} \end{vmatrix} + \begin{vmatrix} A_{?2} & A_{13} \\ A_{32} & A_{33} \end{vmatrix} - \begin{vmatrix} A_{12} & A_{13} \\ A_{22} & A_{23} \end{vmatrix} \\ + \begin{vmatrix} A_{21} & A_{23} \\ A_{31} & A_{33} \end{vmatrix} - \begin{vmatrix} A_{?1} & A_{13} \\ A_{31} & A_{33} \end{vmatrix} + \begin{vmatrix} A_{?} & A_{?} \\ A_{?} & A_{?} \end{vmatrix} \\ - \begin{vmatrix} A_{21} & A_{22} \\ A_{31} & A_{32} \end{vmatrix} + \begin{vmatrix} A_{11} & A_{12} \\ A_{31} & A_{32} \end{vmatrix} - \begin{vmatrix} A_{11} & A_{12} \\ A_{21} & A_{22} \end{vmatrix} \end{bmatrix}$$

$$= \begin{bmatrix} \det(A) & b_{12}=0 & 0 \\ 0 & \det(A) & 0 \\ 0 & 0 & \det(A) \end{bmatrix} \xRightarrow{b_{12}=\det} \begin{bmatrix} a_{11} & a_{12} & a_{13} \\ a_{21} & a_{22} & a_{23} \\ a_{31} & a_{32} & a_{33} \end{bmatrix} \times (-1) = 0$$

مثال : اگر A بالامثلثی و معکوس پذیر باشد آنگاه ماتریس معکوس پذیر نیز بالامثلثی است
اثبات :

$$A = \begin{bmatrix} a_{11} & & & \\ & a_{22} & & \\ & & \ddots & \\ & & & 0 \\ & & & & a_{nn} \end{bmatrix} \xrightarrow{\text{عملیات جردن}} A^{-1} = \begin{bmatrix} b_1 & & & \\ & a_{22} & & \\ & & \ddots & \\ & & & 0 \\ & & & & b_{nn} \end{bmatrix}$$

زیرا عملیات جردن در هر قطر روی بالای قطر انجام میشود پس A^{-1} نیز بالامثلثی است. حاصل ضرب دوتایی بالامثلثی نیز بالامثلثی است.

$$C = AB, C_{ij} = \alpha^i b_j \quad i > j$$

$$(0 \ 0 \ \cdots \ 0 \ \alpha_{ii} \ \cdots) \begin{bmatrix} \vdots \\ b_{jj} \\ b_{ii}=0 \\ \vdots \end{bmatrix} = 0$$

پس مجموعه ماتریس های بالامثلثی یا عضو خنثی I یک گروه است.

دترمینان حاصل ضرب دو ماتریس A, B

$$\det(AB) = \det(A)\det(B)$$

فرض کنیم که B معکوس پذیر نباشد. پس $ABx = 0 \Rightarrow Bx = \vec{0} \quad \exists x \in \mathbb{R}^n$

پس AB معکوس ندارد بنابراین $\det(AB) = 0 \Rightarrow \det(A) \times \det(B) = 0$

فرض کنیم که A معکوس پذیر نیست. پس $\exists y \quad \forall x, Bx = y \Rightarrow ABx = Ay = 0$

بنابراین AB معکوس ندارد. پس $\det(AB) = 0 \Rightarrow \det(A) \times \det(B) = 0 \times \det(B) = 0$

حال فرض کنیم که A معکوس ندارد. پس:

$$A = E_k E_{k-1} \cdots E_1, \det(A) = \det(E_k) \det(E_{k-1}) \cdots \det(E_1)$$

و

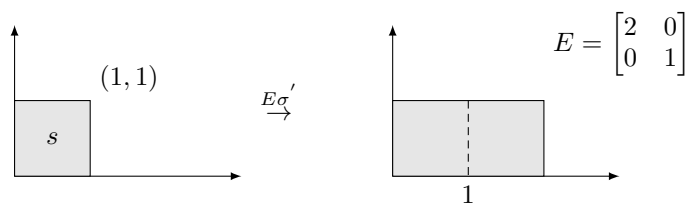
$$AB = E_k \cdots E_1 B, \det(AB) = \det(E_k) \det(E_{k-1}) \cdots \det(E_1)$$

$$= \det(A) \det(B)$$

حکم اثبات شد

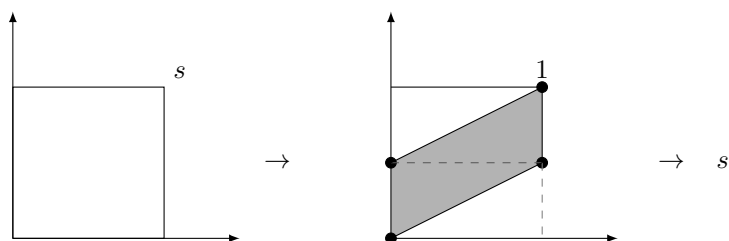
حال فرض کنید که E یک ماتریس مقدماتی باشد که اثر آن C برابر کردن یک سطر است.

$$E \quad A = \begin{bmatrix} c\alpha_1 \\ \vdots \\ \alpha_n \end{bmatrix}$$

یک ضلع مربع واحد را چند برابر میکند سپس مساحت چند C برابر میشود. حال فرض کنید که E یک ماتریس مقدماتی باشد که اثر آن اضافه کردن یک مضرب از سطر i به سطر j دیگر باشد. مثال

$$\begin{bmatrix} 1 & 0 & 0 & \cdots \\ C & 1 & 0 & \cdots \\ \vdots & \vdots & I_{n-2} & \end{bmatrix} \quad \begin{bmatrix} 1 & 0 \\ 2 & 1 \end{bmatrix}$$

$$ES = S' \Rightarrow \text{مساحت یکسان است}$$

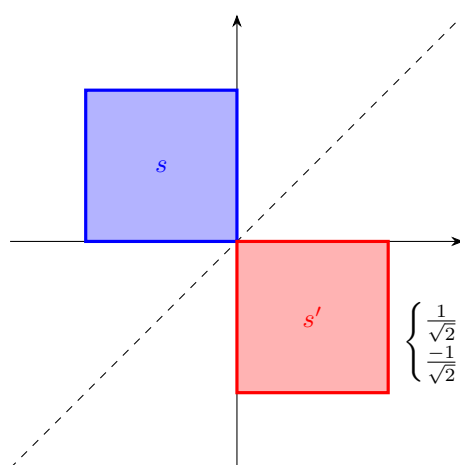
حال اگر n بعدی باشد با استفاده از اثر ؟ نتیجه میگیریم که اندازه ثابت می ماند.

اثر هندسی دترمینان روی ماتریس های مقدماتی

فرض کنید که E ماتریس جابجایی دو سطر باشد . مثلا سطر اول دوم

$$E = \begin{bmatrix} 0 & 1 & 0 & 0 & \cdots & 0 \\ 1 & 0 & 0 & 0 & \cdots & 0 \\ \vdots & \vdots & & I_{n-2} & & \end{bmatrix}$$

این ماتریس به شکل $E = I - 2vv^t$ که $v = \begin{bmatrix} \frac{1}{\sqrt{2}} \\ \frac{-1}{\sqrt{2}} \\ 0 \\ \vdots \\ 0 \end{bmatrix}$ نوشته میشود که ماتریس *Householder* است و انعکاس یک ابرصفحه است .

$$ES = S'$$

مساحت S' برابر S است و فقط جهت آن به خاطر انعکاس عوض شده است.

حال فرض کنیم که ماتریس A معکوس پذیر باشد

$$A = E_1 \cdots E_k I$$

بنابراین اثر این ماتریس برابر است با حاصل ضرب ماتریس های مقدماتی . بنابراین اثر هندسی برابر است با حاصل ضرب اثر هندسی این ماتریس های مقدماتی پس
بنابراین اگر تعداد انعکاس های عدد زوج باشد اثری بر دترمینان ندارد و اگر فرد باشد دترمینان فرد میشود. مضارب اگر مثبت باشد دترمینان I چند برابر میشود و اضافه کردن مضرب یک سطر به سطر دیگر تاثیری بر حجم حاصل ندارد.

ماتریس های بلوکی :

$$\det \left(\begin{bmatrix} A & \vec{0} \\ \vec{0} & 1 \end{bmatrix}_{n+1 \times n+1} \right)$$

؟ سطر آخر از بسط دترمینان استفاده میکنیم . بنابراین :

$$\det \left(\begin{bmatrix} A & 0 \\ 0 & 1 \end{bmatrix} \right) = (-1)^{n+1 \times n+1} \times 1 \quad \det(A) = \det(A)$$

حال فرض کنیم که

$$\det = \begin{bmatrix} A_{n \times n} & 0 \\ 0 & I_{n \times n} \end{bmatrix} = \det \begin{bmatrix} \begin{bmatrix} A_{n \times n} & 0 \\ 0 & I_{n-1} \end{bmatrix} & \vdots \\ \dots & 1 \end{bmatrix}$$

$$= \det \begin{pmatrix} A & \\ & I_{n-1} \end{pmatrix} \cdots \det(A)$$

حال فرض کنیم که

$$\begin{bmatrix} A & 0 \\ 0 & ? \end{bmatrix} =$$

$$= \begin{bmatrix} A & 0 \\ 0 & I \end{bmatrix} \quad \begin{bmatrix} I & 0 \\ 0 & I \end{bmatrix} \quad \begin{bmatrix} I & 0 \\ 0 & D \end{bmatrix}$$

$$= \det \left(\begin{bmatrix} A & 0 \\ 0 & I \end{bmatrix} \right) = \det(A) \times 1 \times \det(D) = \det(A) \det(D)$$

ماتریس های قطری بلوکی :

$$\begin{bmatrix} A & B \\ \text{زیر صفر} & D \\ 0_{m \times m} & \end{bmatrix}$$

$$= \begin{bmatrix} I & 0 \\ 0 & D \end{bmatrix} \quad \begin{bmatrix} I & B \\ 0 & I \end{bmatrix} \quad \begin{bmatrix} A & 0 \\ 0 & I \end{bmatrix}$$

↓
ماتریس بالا مثلثی

بنابراین دترمینان ماتریس قطری

$$\det \left(\begin{bmatrix} A & B \\ 0 & D \end{bmatrix} \right) = \det(D) \det(A)$$

حالت عمومی

$$S = \begin{bmatrix} A & B \\ C & D \end{bmatrix}$$

اگر A معکوس پذیر باشد

$$\det(S) = \det(A) \det(D - CA^{-1}B)$$

و اگر D معکوس پذیر باشد

$$\det(S) = \det(D) \det(A - BD^{-1}C)$$

اثبات

$$S = \begin{bmatrix} I & 0 \\ CA^{-1} & I \end{bmatrix} \quad \begin{bmatrix} A & 0 \\ 0 & D - CA^{-1}B \end{bmatrix} \quad \begin{bmatrix} I & A^{-1}B \\ 0 & I \end{bmatrix}$$

↓ $\det 1$ ↓ $\det(A) \det(D - CA^{-1}B)$ ↓ $\det 1$

بنابراین

$$\det(S) = \det(A) \det(D - CA^{-1}B)$$

پس

و اگر D معکوس پذیر باشد.

$$S = \begin{bmatrix} I & BD^{-1} \\ 0 & I \end{bmatrix} \begin{bmatrix} A - BD^{-1}C & 0 \\ 0 & D \end{bmatrix} \begin{bmatrix} I & 0 \\ D^{-1}C & I \end{bmatrix}$$

$\downarrow_1$

$\downarrow_{\det(D)\det(A-BD^{-1}C)}$

در مورد اینکه A, D معکوس پذیر نباشند تواما قضیه جدی وجود ندارد